

Amor? Només del bo

Propostes
didàctiques
dirigides a
famílies
i professorat



Ajuntament d'Elx

Textos:

Juan Lillo Simón

Publicació:

**Regidoria d'Igualtat
Ajuntament d'Elx**

Introducció

En els últims anys, una vegada assentats els principis democràtics d'igualtat i no discriminació en l'educació, observem el descuit que ha patit l'esforç per l'eliminació del sexisme i l'orientació coeducativa, i el que és pitjor, les seues conseqüències: exacerbació dels rols clàssics femení i masculí, persistència de relacions jeràrquiques de poder entre els sexes, resistències passives i actives a la pràctica efectiva de la igualtat i, finalment, les violències de gènere practicades contra les xiques: en les famílies (incestos i violacions), en els centres d'ensenyament (assetjaments), i en les primeres parelles afectivosexuals que es formen (abusos i maltractaments). Aquest tipus de violència és precisament la que està causant alarma social, i ara quasi tothom es pregunta per què, quan ens créiem que aquesta nova generació estava “ben” educada, o almenys correctament, en una sèrie de valors cívics compartits.

Però, sabem què ha passat?

Per poc que observem detingudament què s'ha fet amb vista a educar per a la igualtat, ens adonarem que en la pràctica no hi ha hagut més que algunes interessants i positives experiències aïllades, però que ni tan sols s'han divulgat de manera adequada.

Quan els principis que regien la nostra societat eren els de discriminació i privilegi o, dit d'una altra manera, els de desigualtat i complementarietat entre els sexes, sí que ens ocupàvem d'educar per a la desigualtat. Recordem les escoles separades i les matèries que s'ensenyaven de forma diferencial a xiquetes i xiquets: més matèries amb una exigència rebaixada per a les xiquetes i menys matèries i més elevat nivell de coneixements (sobretot especulatiu) per als xics. Així, es domaven els caràcters i s'organitzava la vida social amb base en els rols diferencials femení i masculí, en les relacions jeràrquiques de poder entre homes i dones i en la divisió sexual del treball.

Hui, en aparença, això està superat; o, dit d'una altra manera, volem creure'ns o ens creiem que està superat, ja que res del que acabem de descriure concorda amb els principis que regeixen la nostra filosofia moderna de vida. Però no fem res per a educar aquestes **noves conductes humanes** desproveïdes de marques de gènere (superant els estereotips), **cooperatives**, (que no complementàries com si fórem éssers incomplets) i **capaces d'efectuar lliures decisions** sobre els aspectes més rellevants de la biografia personal, com són l'elecció d'estudis o no, d'ocupació o sector d'activitat, de convivència amb o sense matrimoni i de tindre o no descendència, quan i en quin nombre.

La igualtat, com la desigualtat, és una construcció cultural. El que la naturalesa ens va donar a homes i a dones va ser un dimorfisme corporal i una diferència en els actes sexuals i reproductius, però no un estatus polític, social o econòmic. Si hem decidit regir-nos pels principis d'igualtat i no discriminació, haurem de desenvolupar-los, d'ensenyar-los i d'aprendre'ls. I, no oblidem que també haurem de remoure els obstacles que impedeixen en la pràctica el seu exercici efectiu i real.

Compre-nem ara què ha passat?

Sobre unes pràctiques discriminatòries i excloents de les dones en el seu conjunt, que les fa invisibles, no les nomena bé, no compta amb elles i no les estudia, implantem un discurs democràtic, de drets i deures iguals, pretesament universalista, però en el qual predomina i es legitima tot “el que és masculí”: des de les actituds fins als assoliments, els quefers i valors, que passen a ser ara “també” de les xiques.

Amb aquest model educatiu androcèntric, les xiques estan abocades a continuar sent de segona fila i, per tant, a desenvolupar baixa autoestima i poca seguretat en elles mateixes, i els xics tenen altes probabilitats de seguir instal·lats en la prepotència i en el binomi masculinitat-violència: un apoderament simbòlic desigual, sens dubte, i creences errònies sobre les diferències sexuals que semblen comportar qualitats, aptituds i defectes dispars en xiques i xics. Elles i ells tenen sobre el paper les mateixes oportunitats educatives, les mateixes matèries, les mateixes aules, però en la pràctica reben missatges i visions del món ancorades sobre els principis de privilegi (per a ells) i discriminació (per a elles). En la vida adulta i en la seua avantsala juvenil reproduïxen amb facilitat les relacions de domini-submissió. Idees prèvies errònies que ningú els va ajudar a desmuntar durant l'època escolar.

No tots ni totes interioritzen aquestes conductes. Per això, no totes ni tots són candidats a patir o a provocar maltractament pel mer fet de ser dona o home. Però tenim altes probabilitats que la proporció continue o fins i tot augmente si no ho prenem seriosament.

Una bona educació per a la igualtat

La coeducació és la didàctica per a la igualtat de gènere i la manera adequada de previndre la violència masculina contra les dones des de l'escola. La coeducació és un corrent de pensament crític i una tradició didàctica amb més de trenta anys de trajectòria a Espanya. Les bones pràctiques, proposades per a la prevenció primerenca de la violència de gènere són molt nombroses. Però, cada contingut i metodologia és més adequada a un grup d'edat. En aquest assumpte, les diferències entre adolescents, xics i xiques poden ser molt significatives. En pocs anys, entre els dotze i els díhuit, voldran iniciar-se en les relacions sexoafectives. Tot ocorrerà molt ràpidament. Amb freqüència, d'esquena a la família. Conèixer la naturalesa d'aquesta violència, com comença i desenvolupa el cicle del maltractament és important si volem previndre o detindre el procés.

POSSESSIÓ
DOMINACIÓ
CONTROL

NARCISISME
PERVERS



COMPETÈNCIA

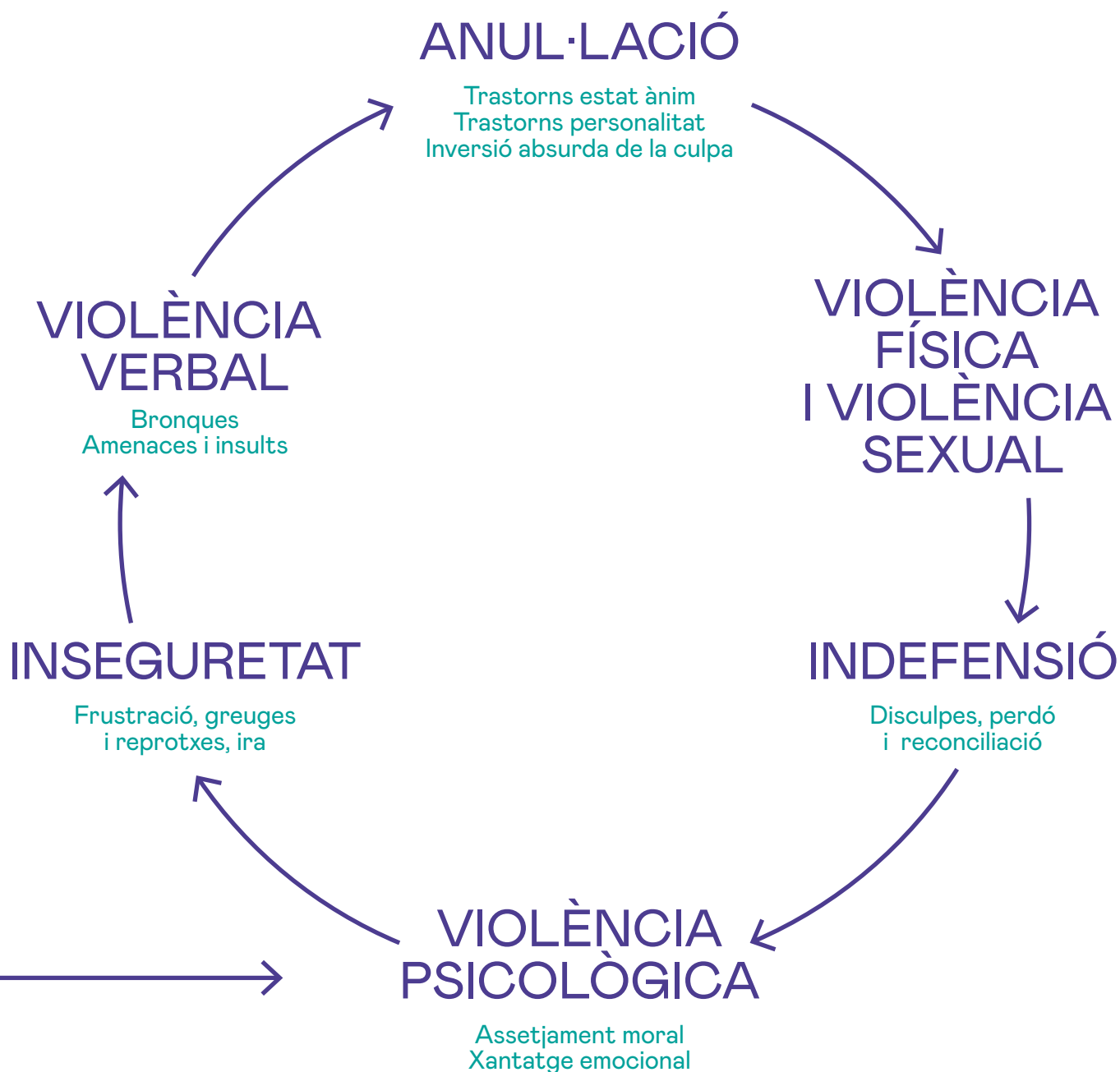
Lluites de poder



CONFLICTES
DE CONVIVÈNCIA

Suma zero





Didàctica: Prevenió de la violència de gènere

10 — 12 anys

Sentiment amorós: mites romàntics

5é — 6é Primària

Jocs per a superar la vergonya i la ignorància.
Identificar les actituds de possessió, dominació i control.
Rebuig del sacrifici, de l'abnegació i del patiment.
Reconeixement i acceptació del propi cos.
Jocs per a la crítica de l'estereotip sexista.

12 — 14 anys

Elecció: soledat, pressions i egoisme

1r — 2n ESO

Estudi d'expectatives.
Persona ideal: cànon, bellesa i erotisme.
La història d'amor: capítols.
Llindar de tolerància: greuge i delictes.
Resolució pacífica dels conflictes de convivència.

14 — 16 anys

Maltractament: el cercle de la violència

3r — 4t ESO

Estudi de casos: teatre fòrum – curtmetratges.
Increment de la tensió: paradoxa del perdó.
Senyals d'alerta i alarma: aprendre a dir “no”.
Violència en la xarxa. Bon ús de les TIC.

16 anys

Política i moral

Batxillerat

Xifres i dades: terrorisme masclista i femicidi.
El feminisme com a solució.
Gelosia. Infidelitat. Separació no traumàtica.
Amor davant el desig: sexualitat sana.
Intervenció comunitària:
espais segurs, àmbits de confiança i xarxes de suport.

**En tot cas, s'han de difondre les mesures d'auxili
i protecció de les víctimes.**

Ara presentem alguns jocs que t'ajudaran a comprendre les idees que hi hem exposat. Pots fer aquestes activitats:

SOL/A. Com un exercici d'introspecció i reflexió personal per a conèixer millor com s'expressen els teus sentiments i desitjos. Així podràs augmentar l'amor propi, que és el primer i més important de tots els amors.

EN PARELLA. Per a conversar i aprendre, i d'aquesta manera ajustar les vostres expectatives sobre la relació i l'altra persona, prevenir els conflictes de convivència i evitar la violència.

AMB AMICS I AMIGUES. En colla és molt divertit, perquè l'alegria i picardia amb col·legues donen per a unes rialles. Descobriràs que l'amor és una qüestió de sensibilitats. Potser no tothom pensa igual que tu.

EN FAMÍLIA. A casa, l'amor i el desig solen abordar-se amb vergonya i rubor. És important mantindre la confiança i una comunicació fluida amb el teu pare i la teua mare. Si vols explicar-los alguna cosa i no saps com, aquests jocs són un bon començament.

A CLASSE. Són ideals per a tutoria. Amb l'ajuda del professorat és més fàcil. Potser pots proposar aquesta guia en l'institut. A més, si comptem i analitzem formalment les respostes, podem fer autèntiques enquestes d'actituds i opinió sobre la violència de gènere.

Hem triat aquest últim format per a redactar les fitxes de treball.

Prínceps i princeses

Al principi són expectatives. Totes les persones hem imaginat i re-creat l'amor i el desig. Hem fantasiat amb la nostra "mitja taronja". És un mite. Ningú és perfecte ni està dissenyat en exclusiva per a tu. Però sí que és cert que els nostres gustos i preferències determinen el tipus de gent amb qui ens duem més o menys.

Guardem un extens i sorprenent repertori de qualitats preferides per al romanç. Per a lligar, representem papers estereotipats perquè sabem que garanteixen un major èxit. Ens esforcem per agradar mostrant la nostra cara més agradable. Hi ha persones molt hàbils en aquest duel. Especialment, les que tenen experiència sobre les que no.

Describeix amb una xicoteta redacció la persona amb qui t'agradaria compartir una "història d'amor". Sense noms propis.

Sóc un xic

Sóc una xica

Data

Edat

Com és la teua persona ideal per a l'amor?

Després, comptarem la freqüència amb la qual es repeteixen els adjectius qualificatius. Podem agrupar-los en tres categories: aspecte exterior, virtuts personals i habilitats per a la convivència. Hi ha diferències o semblances entre el que demanen els xics i les xiques? Per què ocorre així?

A la vista dels resultats, debatem en assemblea:

- Quins són els cinc adjectius més freqüents?
- L'adjectiu més popular, ells. Per què?
- L'adjectiu més popular, elles. Per què?
- Els xics, es fixen més en l'exterior?
- Les xiques, són més prudents?
- Quins adjectius s'expressen en negatiu, "què no"?
- Creus que alguns adjectius són més importants que altres?
- Què significa ser "guapo/a"?
- Què significa estar "bo/bona"?

La por desapareix i la confiança creix quan oferim el que anhelem rebre. Si esperes al teu costat una persona amable, sigues tu amable. Si aprecies l'afecte, no sigues avara. Sigues sincera i compleix amb la paraula donada. Actuant amb generositat serà fàcil apreciar si hi ha o no correspondència. Qui ofereix i no rep pot després queixar-se amb raó. L'amor és camí d'anada i tornada, no es dona sense rebre a canvi.

Estimem per a compartir, perquè la vida juntament amb l'altra persona es fa millor, més amable i agradable. Estimar no és competir, però molta gent competeix en l'amor com competeix a l'escola, al treball o a l'esport. Perquè no saben viure d'una altra manera, i constantment intenten demostrar qui vol més, qui pot més o qui s'abnega, se sacrifica i pateix més. És un error.

La Novel·la

El sentiment amorós no admet ingerències. Ningú més que tu pots reconèixer si estàs o no enamorada o enamorat. I és perillós, perquè si t'equivoques és difícil admetre l'error, contradir-se i fer marxa enrere. Per això, és bona idea compartir el sentiment amb una altra gent. No esperes massa per a explicar-ho a la teua família i amistats. Estaran ací per a tirar-te una mà si la necessites després.

A més, ens enamorem amb presses, i desitgem que ens corresponguen amb urgència, sense retards, per si algú s'avança i ho fa primer. I si la persona estimada es fixa o se'n va amb algú diferent? Però, algunes coses necessiten el seu ritme i el seu temps per a quallar. No és convenient saltar-se'n cap capítol.

Pensa per un instant, *si hagueres d'escriure una "història d'amor", quins serien els capítols? Quasi totes les pel·lícules romàntiques comparteixen argument. L'estructura narrativa és semblant. Què ha d'ocórrer per a aconseguir un final feliç? Què podria arruïnar el conte? Hi ha diferents principis possibles? I desenllaços?*

Enuncia els capítols
d'una història
d'amor

Per a constatar i afirmar l'afecte necessitem que ocoreguen determinats successos i en determinat ordre. Si tens en ment una "història" diferent, no tens per què renunciar-hi. És possible que les coses no isquen exactament com esperes. Però, **si l'altra part dona pressa**, angoixa, pressiona o imposa el ritme, no tens per què aguantar. Ningú pot obligar-te a saltar un capítol, ni té dret a forçar el teu afecte abans d'hora.

Amor és com...

No sabem què és l'amor. És un fort afecte i vincle emocional, però també és una construcció cultural: conjunt de normes, tradicions i costums. I canvia amb el temps. Ara està de moda enamorar-se per les xarxes socials, per exemple.

És difícil definir l'amor, perquè no pot veure's ni tocar-se; però, com que és important, hi hem pensat molt. Al llarg de la història, hem escrit milions de pàgines sobre l'amor, hi hem après una mica, però no prou, perquè l'amor és també diferent per a cada persona: un camí no escrit que tu has de descobrir per tu mateixa.

La forma comuna de conèixer l'amor són les metàfores, imatges interposades. Per exemple, jo podria dir: *l'amor és com el sol perquè enlluerna, l'amor és com un avió perquè quan s'enlaira està en els núvols, o l'amor és un ou Kinder perquè sempre porta sorpresa*. Dibuixarem ara l'amor. Pensa i dibuixa una metàfora que et recorde l'amor. Després, escriu-ne les raons.

Amor és com...

Perquè

Podem classificar i agrupar els dibuixos en tres categories. Per exemple, el “Mal amor” per als dibuixos que representen possessió, dominació o control; “Em fa pensar” per als dibuixos que ens ajuden a comprendre els mites romàntics; i finalment, “El bon amor” per als dibuixos que representen llibertat, igualtat i respecte.

El mite romàntic

Al final, preguntes per aquí i ningú no en sap res. Els discursos sobre l'amor són un conjunt de prejudicis, frases fetes i llocs comuns que deixen un sabor de boca ranci. Ocorre així perquè la nostra idea de l'amor és molt vella. Plató proposa les figures oposades d'amant i estimat en el 380 aC. I el romanticisme és un invent del segle XIX. Però, a força de repetir-les fins a la sacietat, aquestes mentires han pres l'aparença de veritats. Eres capaç de distingir-les?

En xicotets grups mixtos de 3 a 5 persones, llig i pensa arguments per a rebatre els enganys del mite romàntic.

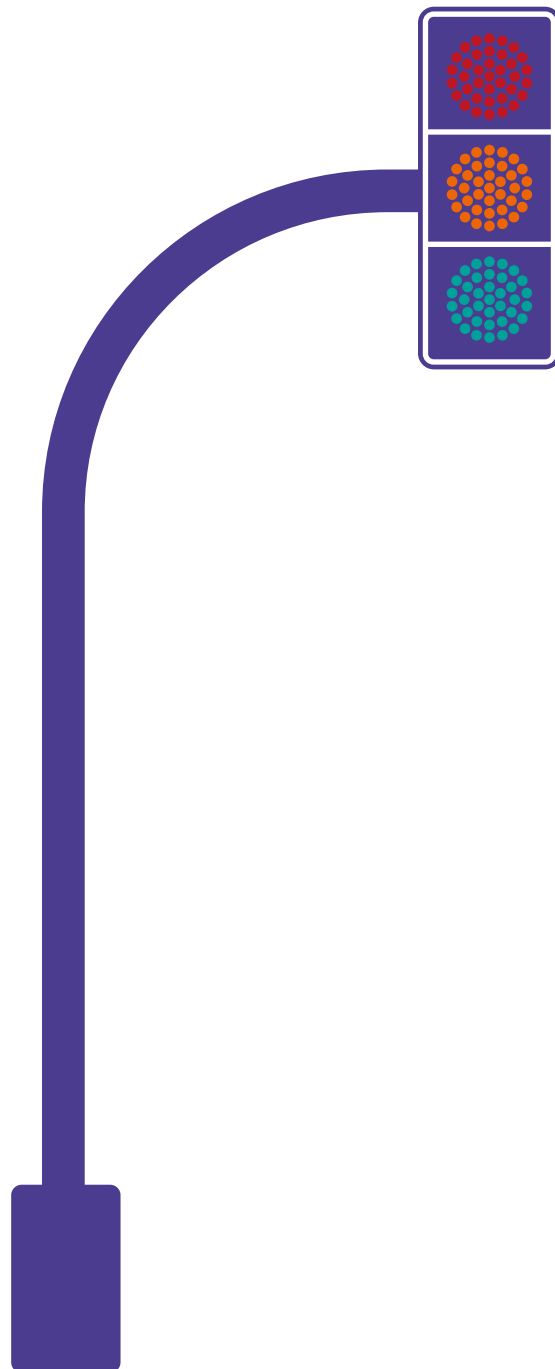
Prínceps i princeses	Només els joves, guapos i innocents són cridats al vertader amor.
La mitja taronja	És el destí. Algú especial. El teu complement perfecte t'espera.
Pols oposats s'atrauen	L'amor real ocorre entre contraris: l'home i la dona autèntics.
Reis i reines	L'amor es demostra amb servitud i sobreprotecció.
L'aire que respire	Si no està al teu costat sents que t'ofegues. Necessites la seua companyia.
Esclaus del desig	El cor mana sobre la raó. No penses, l'amor és bogeria.
Els zels	Són la sal i el pebre de l'amor. Si no hi ha zels és que passa de tu.
Abnegació i sacrifici	Primer és l'estimat/ada. Les pròpies necessitats s'han de retardar.
Els qui es barallen es desitgen	La passió porta conflictes. És normal enfadar-se i discutir.
Dolor i patiment	Són prova d'entrega i lleialtat si se suporten per amor.
Amb tu pa i ceba	Les proves i els problemes més difícils es resolen amb amor.
I menjaren perdus...	La felicitat arriba quan arriba l'amor. Sense amor no es pot ser feliç.

Pots explicar al grup per quina raó aquestes frases són mentira?

Semàfor

Parlar amb sentit comú de l'amor és més difícil que resoldre integrals. Ningú ens va ensenyar. El poc que sabem ho vam aprendre del que veiem a casa, al carrer, en la tele o Internet. No hi ha "classes d'amor". Anem provant a cegues, amb ansietat, recel o fins i tot temor. L'amor pot nèixer entre persones conegudes i a la calor de l'amistat. Però, també et pot agafar per sorpresa i a traïció. I aleshores què?

Qüestionari Semàfor per a gent despistada que va patir un "ENAMORAMENT SOBTAT". Marca amb una creu si les següents frases descriuen el que senten i fan les persones enamorades.



Són bona companyia i passegen de la mà.	Sí	No	No sé!
Són l'una de l'altra i de ningú més: només meua i per sempre.	Sí	No	No sé!
No tenen secrets, s'ho diuen tot encara que faça mal.	Sí	No	No sé!
Quan veuen el seu nóvio/a, el cor els batega fort, a mil per hora.	Sí	No	No sé!
Volen canviar l'altra persona i modelar-la al seu gust.	Sí	No	No sé!
Senten un gran desig per compartir les seues penes i alegries.	Sí	No	No sé!
Es controlen el telèfon mòbil.	Sí	No	No sé!
Són esclaus perquè sempre fan el que l'altre vol.	Sí	No	No sé!
Besar-se, besar-se, besar-se... i besar-se un poc més.	Sí	No	No sé!
S'anomenen amb noms rars i malnoms ridículs: <i>lletja</i> o <i>gordi</i> .	Sí	No	No sé!
No poden detindre el seu desig sexual, volen fer-ho ja!	Sí	No	No sé!

Reflexiona i contesta per escrit el qüestionari. Espera que tothom hi haja acabat. Entre les frases, n'hi ha algunes que NO són amor, indiquen possessió, dominació i control. Quines són? N'hi ha set! Podem anotar-les en la pissarra. Què n'opina la majoria? Estàs conforme? Per què?

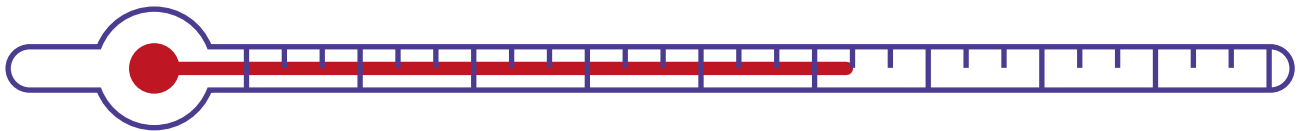
Potser estàs bé sense parella, no ha arribat el teu moment i tens altres prioritats. És una opció tan vàlida com qualsevol altra. És possible sentir alegria i plenitud amb la companyia de la teua família i amistats. Hi ha qui no necessita més.

Malnòmetre

L'amor és qüestió de sensibilitats. Les expectatives enfrontades, els problemes de comunicació i desacords generen frustració. De vegades, la frustració indueix a la violència. En una relació de parella no pot donar-se res per suposat, tot és matèria de discussió. És necessari parlar, negociar i aconseguir acords.

Recorda que el límit el posa sempre l'altra part. Encara que a tu et sembla oportú, normal, acceptable o necessari, no ho és. Siga com siga la teua necessitat o desig, l'has de comunicar francament i obtenir-ne consentiment. Estimar és complaure, això significa que totes dues parts han de sentir-se còmodes i gratificades pel que fan juntes, fins i tot les coses més xicotetes com els malnoms, per exemple.

No sé si t'has fixat, però les persones enamorades amb freqüència es criden per malnoms. Són noms de confiança i circumstància. Els usen en moments d'intimitat, o no tant. En públic, semblen una mica ridículs. En tot cas, tu no tens per què acceptar un malnom en la parella si no t'acomoda o no t'abelleix. Pots marcar el límit amb tota confiança: "No em digues així, crida'm pel meu nom". I viceversa.



Fem un "Malnòmetre". Dibuixem un termòmetre gran en la pissarra. Després, alçant la mà i, per torns, direm malnoms freqüents en les relacions de parella. Per exemple: amor, estimat/da, la meua xiqueta, vida meua, gordi, tigre o rei meu. Votem a mà alçada. Si tu acceptes aquest malnom, alça la mà. Si et sembla inacceptable, deixa la mà sota el pupitre. Si hi ha moltes mans alçades, el malnom és fred i l'anotem en la part inferior del Malnòmetre. Si el malnom és calent, crema i fa mal l'anotem en la part superior del Malnòmetre. Podem discutir en assemblea sobre el sentit dels malnoms. Per què és acceptable? Per què hi ha diferents sensibilitats? De vegades dues lletres són suficients per a canviar d'opinió? És el mateix "cariño que cari"? És el mateix "niña que mi niña"? Per què? Com reaccionar si la meua parella em posa un malnom que incomoda? Algun malnom és inacceptable per a la classe?

Sainet o drama?

El principi de la violència en les relacions de parella és molt subtil, sol prendre la forma d'assetjament moral i xantatge emocional. L'agressor realitza xicotets però constants atemptats contra la identitat i l'autoestima de la seua víctima. No ho consentes! Tu pots descobrir si et volen bé o malament. Hi ha indicadors.

Encara que siga la teua parella i diga que et vol.

Si...

Et menysprea	No valora la teua opinió. No aprecia el que fas. De vegades no t'escolta.
És descortés	Et fa esperar estona. Coqueteja amb altres. Es col·loca i es posa idiota.
Sempre té raó	És cabota i mai cedeix. Tanca la discussió amb l'última paraula.
És molt gelós/osa	Et controla el mòbil i no li agrada que parles o isques amb les teues amistats.
Mana més	És qui decideix: què fer, on i amb qui anar, quina roba has de vestir.
És violent/a	S'enfada molt. Quan hi ha problemes crida, insulta, arremet i es baralla.
Fa por	Si vas fer alguna cosa a disgust, o vas deixar de fer, perquè no s'irritara amb tu.

Llig amb atenció les frases anteriors. Creus que hi ha parelles que es porten així? Per què? Realment mereixem aquest tracte?

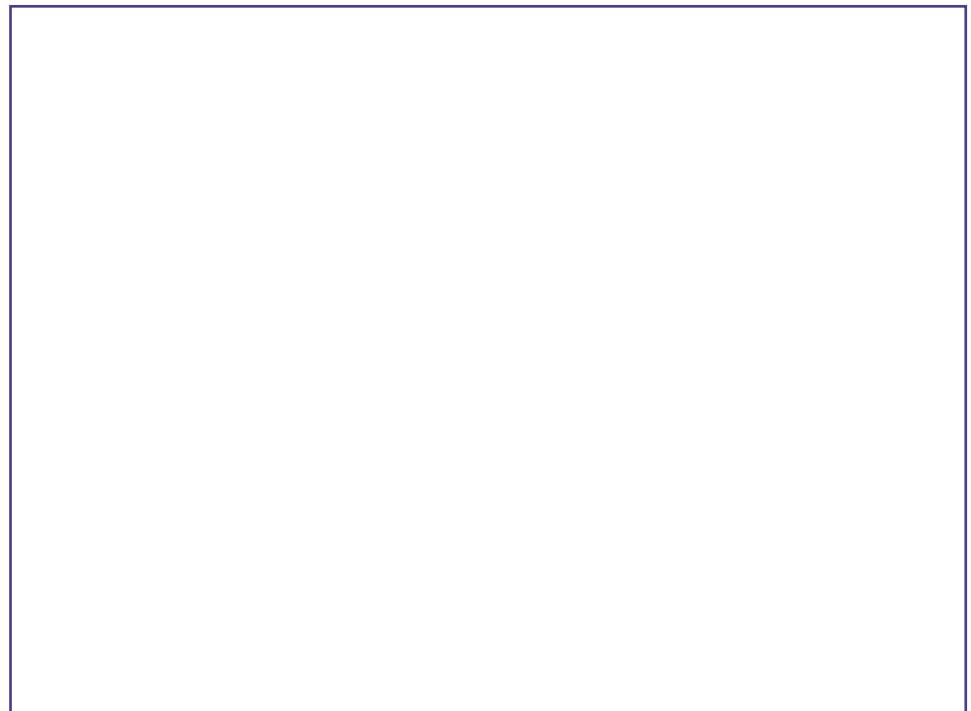
En xicotets grups mixtos de 3 a 5 persones. Cada grup tria un argument per a desenvolupar un breu guió de teatre. Reparteixen els papers i representen l'escena amb la tècnica del "role play" (joc de rol). Poden llegir el text o improvisar.

Mentre dure la dramatització, altres companys/es poden parar l'escena. Com el director/a d'una pel·lícula: tallen! En aquest cas, ha d'explicar al grup per què els actors i les actrius es comporten malament. Explicarà els motius pels quals pateixen o es fan mal. Després, ha d'aportar solucions al conflicte.

Llindar de tolerància

Per amor disculpem moltes coses, però no tot, hi ha límits, línies roges que no es poden creuar. Ningú pot soscavar la teua dignitat, llibertat o drets.

Pensa i contesta per escrit: I tu, què NO perdona-ries per amor?



Ara comptarem en la pissarra la freqüència amb què es repeteixen les diferents respostes. En assemblea, discutim: Què és imperdonable per a la majoria? Suposaria la fi de la relació? Hi ha semblances i diferències entre el que responen xics i xiques?

En xicotet grups mixtos. Classifica les respostes en la següent taula:

Agressió sexual

Agressió física

Agressió verbal

Xantatges
i amenaces

Menyspreu
i prepotència

Propostes didàctiques dirigides a famílies i professorat

Les propostes que desenvoluparem a continuació versen sobre sis aspectes: tres de crítica del sexisme, la misogínia i el masclisme i tres de construcció de nous models equitatius i paritaris, que esquematitzem succintament a continuació:

CRÍTICA DEL SEXISME:

1. Mites, fal·làcies i falses creences sobre dones i homes
2. Rols amorosos masculins i femenins
3. Violència i poder: abusos i horrors de gènere.

CONSTRUCCIÓ DE MODELS EQUITATIUS

4. Valors cívics d'igualtat i equitat
5. Actituds i sentiments humans
6. Habilitats comunicatives compartides

1. Mites, fal·làcies i falses creences

Relacionem a continuació alguns dels mites, fal·làcies i falses creences més comunament associades a la violència de gènere.

- “Només en les famílies amb problemes o falta de recursos econòmics hi ha violència”.
- “Homes addictes a les drogues o alcohòlics, amb estrés o frustració en el seu treball són els violents i els maltractadors”.
- “La violència dins de la família és una qüestió privada que no ha d'eixir-ne ni difondre-s'hi fora”.
- “La violència només li ocorre a dones adultes, amb poca educació o sense recursos personals. Les joves d'ara no ho permetem”.
- “Jo aguantaria el primer colp, però el segon... Si s'aguanta és perquè agrada, per masoquisme”.
- “Quan es maltracta una dona és perquè provoca o s'ho mereix. Alguna cosa haurà fet.”
- “Les dones han d'aguantar pel bé de la seua família”
- “Quan les dones diuen NO a una relació sexual en realitat volen dir sí, però ens hem de fer de pregar perquè ens respecten”.

1. Dividim cada xicotet grup (no mixt) en dos bàndols: un a favor i un altre en contra. Opinem argumentant cadascuna de les frases precedents de les dues bateries de “creences”. Nomenem portaveus de cada grup, que escriuran en la pissarra els arguments en dues columnes per a tota la classe (a favor i en contra)

2. Efectuem amb les frases “la regla de la inversió”: on diu xic posar xica i al revés. Comentem en gran grup el resultat. Fa igual? T'agrada o t'agradaria que ho diguen o ho digueren de tu? Ho consideres just, normal o indiferent?

Respostes individuals escrites i sense signar. Només posem un nom propi fictici de xica o xic. S'intercanvien i es lligen en veu alta.

3. Què podem fer perquè això no continue? En gran grup mixt, realitzem una tempesta d'idees sobre possibles reaccions.

ELS XICS (Activitat en grups només de xics).

Què podem fer?

- **CONTRADIR ELS MITES ANTERIORS**, buscant exemples reals que els tiren per terra.
- **NO RIURE LES GRÀCIES MASCLISTES**, ni contestar amb silenci als més fanfarrons, perquè així es creixen i repeteixen.
- **AGAFAR LES HISTÒRIES SEXUALS FALSES QUE ENS CONTEN**, descobrir-les i riure'ns-en.
- **NO TAPAR** cap col·lega quan tracta de fer-nos còmplices d'alguna conducta violenta.
- **INTENTAR** parlar amb les xiques, per a esbrinar què esperen d'un xic i què valoren en nosaltres.
- **OBSERVAR** els seus comportaments amb deteniment, per a poder conèixer la varietat que hi ha en elles.
- **INTERCANVIAR** els nostres dubtes i experiències de debò, entre nosaltres i amb elles.

I LES XIQUES? (Activitat en grups només de xiques).

Comentar l'anterior i proposar noves solucions que esperarien dels xics i en les quals elles puguin col·laborar.

4. Ajuntar-se tota la classe i contrastar respostes. Podem ser amics, fins i tot en parella, els homes i les dones? Què aprecie i esperi de les meues amistats, xiques i xics?

2. Rols amorosos masculins i femenins

1. Què és amor? Què no és amor?

En xicotets grups no mixtos que diguen cinc coses per a completar les dues columnes. En la pissarra escriuen els resultats.

Com hem de pensar que una persona o un grup humà siga feliç i triomfe si hi ha membres que es relacionen violentament? Alguna vegada hem somiat que els nostres amors significaren competitivitat, guerra de sexes, propietat privada de les persones, maltractaments, humiliacions, por i culpa? Segurament no, però com que no solem pensar en això, ens podem veure embolicats en aquest tipus de relació si no cuidem la nostra actitud i ens deixem portar per models no desitjables, però molt repetits.

AIXÒ NO ÉS AMOR

Tanmateix, és molt probable que pense en el meu interior en una relació en què puga ser com sóc, que la meua parella m'estime, es divertisca i compte amb mi, em conega i em respecte, i que jo puga mostrar-li el meu desig, el meu afecte i el meu suport pensant en ella, atenent amb tendresa les seues necessitats i respectant la seua forma de ser.

AIXÒ SÍ QUE ÉS AMOR.

Aquest tipus d'amor produeix felicitat, seguretat i també sentit de l'èxit, perquè ens puja la moral i ens dona valor com a persones”

Què és més adequat, el que hem respost o açò que llegim?

Hem parlat d'amor o de sexe/companyia/gelosia/imatge social, etc.?

Discussió en gran grup mixt.

2. Els rols amorosos: Masculí /Femení.

És necessària aquesta divisió?

Contestar en gran grup mixt: Quins beneficis s'obtenen de l'amor de parella?

3. De forma individual que assenyalen en el seu full, de les finalitats amoroses que s'anomenen a continuació, les que consideren masculines, femenines o neutres (M-F-N)

Gaudi, diversió, fusió, fidelitat, plans conjunts, desig, suport, sentir-se insubstituïble, desfogament sexual, gelosia, valor social, vincle permanent, seducció, plaer sexual, acceptació, conquesta, atenció personal, companyia, energia, reconeixement, convivència, projectes de futur, exclusivitat, seguretat.

Segons això, és més fàcil o més difícil l'amor entre persones del mateix sexe? Poden estimar-se en igualtat de condicions les dues persones d'una parella, sense domini-submissió?

3. Violència i poder: abusos i horrors de gènere

1. Què és el millor de ser home?/dona? Contestem individualment per escrit. Llegir en veu alta cada persona les seues respostes.

2. Triar un parell de notícies de premsa sobre violència de gènere i llegir en veu alta els testimoniatges. Inventar-ne altres dos per grup, amb joves de la seua edat com a protagonistes. Plantejar les millors solucions: si jo fora ell, si jo fora ella, si jo fora un testimoni, amiga o conegut.

3. Com descobrir una relació violenta o de maltractament. I si jo em trobara amb aquestes situacions? Aquests són senyals de maltractament, abusos habituals o, com se'n diu ara, micromasclismes, que amb facilitat deriven en relacions de domini-submissió.

→ Si et falta el respecte i es passa amb tu

→ Si sents algun comentari humiliant, amenaçador o insultant

→ Si perds interès pel que t'importa, amb la condició de no provocar embolics i tindre la festa en pau.

→ Si sents que la teua opinió no té valor

→ Si tens tristesa o algun senyal de patiment

És que així s'intenta demostrar el poder i el domini que pretén sobre tu. Això et destrossarà a poc a poc. Creus que això és inevitable en una relació de parella?

4. Comentar i discutir les "receptes" perquè les xiques puguin curar-se d'una relació violenta (el tractament dels símptomes). Aquest exercici es pot fer en grups mixtos o segregats, al criteri de la persona que guie l'activitat i segons la dinàmica del grup classe.

Normalment, aquest fenomen passa amb les xiques, però seria interessant que també s'imaginaren xics patint aquest tipus d'abusos. Els homes no solen projectar-se com a víctimes. Quan pateixen violència, la sorpresa, la ignorància, la frustració i la ira els impedeix reconèixer el fenomen i, de vegades, reaccionen de la pitjor manera possible; és a dir, retornant-ne una major.

4. Valors cívics per a la igualtat i l'equitat

Empatia, respecte i solidaritat

1. En xicotets grups mixtos, buscar en diferents diccionaris tots aquests termes: valor, cívic, igualtat, equitat, empatia, respecte, solidaritat.

Anotar les diferents definicions i construir-ne la pròpia, consensuada en la pissarra amb tota la classe. Discutir fins a arribar a aclarir de què parlem. Contestar en els mateixos grups: Aquests valors són bons per a algú? Són dolents per a algú? Són desitjables? Per a qui? Per què?

2. En els mateixos grups, s'ha de comentar si aquests valors apareixen practicats pels personatges d'una sèrie televisiva juvenil, d'un videojoc i de sis anuncis de diferents productes dirigits a joves: xiques, xics, o tots dos sexes. En cas contrari, s'ha de dir quins valors o contravalors practiquen. Amb què ens quedem?

3. Cal redactar en xicotets grups no mixtos una història d'amor en la qual es produeix un conflicte d'interessos entre una persona de la parella i les circumstàncies de l'altra. Xicotets interessos: què fer aquesta vesprada, quina roba vestir, on viatjar aquest estiu, anar junts al concert o amb amigues. Grans interessos: viure junts o acceptar una beca a l'estranger.

Cal proposar tres solucions negociades que no anul·len cap de les parts, amb l'ètica del "guanyar-guanyar" (coresponsabilitat entre sexes) i practicant l'empatia, el respecte i la solidaritat. Quan es lligen en veu alta, s'ha de remarcar on i com s'han practicat aquests valors.

Què s'ha guanyat i què s'ha perdut? Comentarem i debatrem amb tota la classe què hauria passat si una part s'imposa sobre l'altra (ètica del guanyar-perdre: guerra de sexes). Seria més feliç? Es trobaria millor? I l'altra part? Què s'ha guanyat i què s'ha perdut?

5. Actituds i sentiments humans

Ara treballarem sobre l'expressió dels sentiments anomenats amorosos, negatius i positius, en una parella afectivosexual.

1. Cal buscar en diccionaris, en xicotets grups mixtos: por, ràbia, culpa, gelosia, seguretat, afecte, estima, empatia, respecte, confiança.

S'ha de contestar ara quins components triem per a una bona relació amorosa. Està a les nostres mans aconseguir-ho? Podem triar de qui ens enamorem? Com?

Buscarem tres raons per les quals en una parella es pot produir por, ràbia, culpa o gelosia. Direm els resultats en veu alta i discutirem en grup.

2. En xicotets grups no mixtos, examinarem les expressions següents.

→ **VALORAR-LA** en la seua integritat i de forma equilibrada: la seua personalitat, les seues idees, les seues aptituds, el seu caràcter, el seu físic.

→ **DESITJAR EL SEU BENESTAR, ÈXIT I FELICITAT**, quan està amb mi i quan no hi està.

→ **COMPTAR** amb ella en la meua vida: les seues opinions, la seua companyia.

→ **FER PROJECTES** interessants en conjunt.

→ **RESPECTAR** les seues decisions respecte a estudis, professió, ocupació, amistats, aficions, tasques, projectes, lloc o forma de viure.

→ **APRENDRE A NEGOCIAR**, sense ànim de victòria total. Sempre podem guanyar un poc i perdre un poc, però d'aquesta manera els nostres pactes seran duradors i ens donaran seguretat.

→ **COMPLIR LA PARAULA**. És la millor medicina contra la gelosia. La forma en què es dona i guanya la confiança.

Posem aquestes expressions en negatiu. Solen passar aquestes altres coses en les parelles? És aquest un amor satisfactori?

Quines de les afirmacions proposades anteriorment expressen seguretat, empatia, respecte i confiança? Podem aplicar-ho també als xics? Seria bo per a ells? I per a elles?

En gran grup, cal donar les respostes i debatre-hi.

6. Habilitats comunica- tives com- partides

Ens contem el que volem que ens passe i el que no volem.

1. En grups no mixtos, cal escriure cinc raons per les quals homes i dones, com a grup social, contribueixen al fet que la violència sexista romanga.

Què podem fer xiques i xics? Què es pot fer en grup perquè aquesta violència pare d'una vegada? Què es pot fer individualment? I en el nostre entorn?

2. En gran grup, es contesten les següents preguntes, amb el mètode de la pluja d'idees:

A) Per què creus que la violència masculina contra les dones continua i no para de créixer entre la gent jove?

B) Quines mesures s'haurien d'adoptar perquè aquesta violència deixi d'existir i per a reparar els mals que causa? Polítiques, educatives, culturals, judicials, policials, domèstiques i personals? Cal triar-ne quines i dir-ne alguna. S'escriu tot en la pissarra.

3. Realitzem productes i els mostrem fora de la nostra aula. Poden triar-ne algun en particular o entre tota la classe realitzar-los tots, segons gustos, característiques i habilitats.

- Mural amb els resultats dels debats i alguns comentaris.
- Eslògans en pancartes o panells, com si d'una campanya es tractara.
- Exposició de fotos i retalls de premsa.
- Postals amb imatges i alguna frase clau.
- Poesies d'amors bons, inventades i ja escrites per algú.
- Crear una pàgina web, compte d'Instagram, Facebook o un blog: "xics i xiques per unes bones relacions amoroses, o com lligar bé sense fer-(se) mal"
- Entrevistes a companyes i companys d'altres classes, mares i pares, professores i professors
- Guió per a un documental en vídeo i la seua realització "La història del dolent o del bon amor".
- Guió per a un programa de ràdio local: "Vol vosté evitar amors que maten?" Gravar-ho i oferir-ho a alguna emissora.

Per a acabar amb aquestes orientacions i propostes didàctiques, direm que, abans de realitzar els productes, seria convenient visionar en la classe algun vídeo. I seria formidable poder realitzar algun cinefòrum amb pel·lícules, capítols de sèries o curts. En la xarxa existeixen nombrosíssims recursos documentals al nostre abast.

- Per exemple, recomanem la sèrie de curtmetratges **“Encuentra el verdadero amor”** del CIMA, Associació de dones cineastes i de mitjans audiovisuals, realitzats per al Ministeri de Sanitat, Assumptes Socials i Igualtat. Els curts estan vinculats a la campanya del telèfon 016 “Hay Salida” i es troben fàcilment en Youtube.

En Internet pots trobar molts recursos útils per a la prevenció primerenca de la violència de gènere, per exemple:

- **Educar en igualtat.** Fundació Dones (2003). Base de dades sobre coeducació. Un portal que segueix les publicacions i propostes a nivell nacional. Conté unitats didàctiques per a portar a l'aula. Publicacions en paper, vídeo i multimèdia.
- **Feminicidio.net.** Portal dedicat a la denúncia, l'activisme polític i social contra la violència cap a les dones. Fa seguiment de les xifres i dades, nacionals i internacionals. Proposa campanyes de sensibilització, cursos de formació i ofereix materials útils per a la reflexió.
- **Educant en igualtat.** Dona i polítiques socials d'FeSP-UGT realitzen activitats en l'àmbit educatiu, formació del professorat, edició de materials didàctics, investigació, tallers amb l'alumnat i campanyes de sensibilització. Ben relacionades i accessibles en la seua pàgina web.
- **Portal Intercambia.** Xarxa de recursos coeducatius del Ministeri d'Educació. Recull les iniciatives i propostes de les diferents comunitats autònomes per a la prevenció primerenca de la violència de gènere. També publica els premis IRENE, la pau comença a casa.
- **016.** La pàgina web del Ministeri de Presidència, Relacions amb les Corts i Igualtat ofereix tots els recursos institucionals destinats a l'acompanyament i la protecció de les víctimes, destinats a la formació i l'acció dels cossos professionals implicats: judicatura, advocacia, forces i cossos de seguretat de l'Estat, salut pública i sistema educatiu. Ofereix valuoses orientacions per a la prevenció.



GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE LA PRESIDENCIA, RELACIONES CON LAS CORTES
E IGUALDAD



Pacto de Estado
contra la violencia de género

CASA DE LA DONA